

หุก่มต่างๆ เกี่ยวกับการละหมาดโดยมีอิมาม

﴿أحكام الإمامة﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย

แปลโดย : ดานียา เจะสนิ

ผู้ตรวจทาน : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : หนังสือมุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย์

2010 - 1431

islamhouse.com

أحكام الإمامة

« باللغة التايلاندية »

الشيخ محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: دانيال جيء سنك

مراجعة: صافي عثمان

المصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2010 - 1431

islamhouse.com

13. หุก่มต่างๆ เกี่ยวกับการละหมาดโดยมีอิมาม

ความประเสริฐของการละหมาดโดยมีอิมาม

การเป็นอิมามนำละหมาดนั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐอย่างใหญ่หลวง ด้วยเหตุนี้ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จึงได้เป็นอิมามนำละหมาดด้วยตัวท่านเอง และเคาะลีฟะฮ์ทั้งหลาย หลังจากท่านนบีก็ได้เป็นอิมามนำละหมาดด้วยตัวของพวกเขาเองเช่นกัน

ดังนั้นอิมามจึงต้องมีความรับผิดชอบที่ใหญ่เช่นกัน เขาคือผู้ที่ต้องรับประกันคุณภาพของการละหมาด เขาจะได้ผลบุญอย่างมากหากเขานำการละหมาดได้ดี และเขายังจะได้ผลบุญเพิ่มเติมเหมือนกับผลบุญของผู้ตามทีละหมาดพร้อมๆ กับเขา

หุก่มการตามอิมาม

เป็นสิ่งวาญิบที่มะอ์มูม(ผู้ละหมาดตามอิมาม)จะต้องตามอิมามในการละหมาดของทุกชั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจากคำกล่าวของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ว่า

«إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ»

ความว่า “แท้จริงการตั้งให้มีอิมามนำละหมาดนั้น เพื่อให้เขาถูกตาม ดังนั้นเมื่ออิมามรुकู พวกท่านก็จงรुकูตาม เมื่ออิมามเงยขึ้นพวกท่านก็จงเงยขึ้นตาม และเมื่ออิมามกล่าว *อะลิลลอฮุสิมันอะหะมิตะฮ์* พวกท่านจงกล่าวว่ *ร็อบบะนาอะละกะลิลฮัมดุล* เมื่ออิมามละหมาดในที่หนึ่ง พวกท่านทั้งหมดก็จงนั่งละหมาดด้วย” (มุตตะพะกุน อะลัยฮ์ โดยมีบันทึกในอัล-บุคอรีห์ เลขที่ : 722 และมุสลิม เลขที่: 417 ซึ่งสำนวนนี้เป็นของมุสลิม)

ผู้ที่ควรที่สุดในการเป็นอิมาม

ผู้ที่ทรงสิทธิหรือควรที่สุดในการเป็นอิมามนำละหมาด คือผู้ที่อ่านกรุอาอันได้ดีที่สุด หมายถึงผู้ที่จำกรุอาอันมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่เข้าใจหุก่มในการละหมาดมากที่สุด รองลงมาอีกคือผู้ที่มีความรู้ในสุนนะฮ์มากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่ฮัจญ์เราะฮ์ฮุก่อน รองลงมาคือผู้ที่เข้ารับอิสลามก่อน รองลงมาคือผู้ที่มีอายุมากกว่า หากทุกคนเหมือนกันให้ตัดสินด้วยการหยิบฉลาก ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวนั้นในกรณีทีกลุ่มหนึ่งจะละหมาดโดยต้องให้คนหนึ่งคนใดในกลุ่มขึ้นเป็นอิมาม แต่หากในกรณีที่มัสญิดมีอิมามประจำอยู่แล้วนั้นจะต้องยกให้อิมามตามตำแหน่งเป็นผู้นำในการละหมาด

มีรายงานจากอบู มัสอูด อัล-อันศอริย์ ได้กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«يَوْمُ الْقَوْمِ أَقْرَبُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كُنَّا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ
بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كُنَّا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كُنَّا فِي الْهِجْرَةِ
سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا»

ความว่า “ผู้ที่เหมาะที่จะนำการละหมาดที่สุดในกลุ่มคือผู้ที่อ่านอัลกุรอานได้ดีที่สุด หากในเรื่องอ่านอัลกุรอานเท่าเทียมกัน รองลงมาคือผู้ที่มีความรู้ในสุนนะฮ์มากที่สุด หากในเรื่องความรู้ในสุนนะฮ์เท่าเทียมกัน รองลงมาคือผู้ที่อิญญเราะฮ์ก่อน หากในเรื่องอิญญเราะฮ์ก่อนหลังเท่าเทียมกัน รองลงมาคือผู้ที่เข้ารับอิสลามก่อน” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 673)

ผู้เป็นสมาชิกของบ้านใดบ้านหนึ่งและผู้เป็นอิมามของมัสญิดใดมัสญิดหนึ่งคือผู้ที่ทรงสิทธิที่สุดที่จะเป็นอิมามในการละหมาดในสถานที่ของเขา เว้นแต่จะมีผู้ปกครองที่มีอำนาจอยู่ด้วย

หุกุมการละหมาดตามหลังผู้เป็นฟาสิก

วาญิบต้องมอบให้ผู้ที่ประเสริฐที่สุดเป็นอิมามในการละหมาด แต่หากไม่มีคนที่เหมาะเป็นอิมามนอกจากผู้เป็นฟาสิก เช่น ผู้ที่โกนเคราหรือผู้ที่สูบบุหรี่ เป็นต้น ก็ถือว่าการละหมาดตามอิมามดังกล่าวใช้ได้แม้กรอุฮ์ ซึ่งความหมายของผู้เป็นฟาสิกนั้น คือ ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮ์ด้วยการกระทำความบาปใหญ่

และจะถือว่าการละหมาดนั้นใช้ไม่ได้ หากการละหมาดนั้นตามอิมามซึ่งการละหมาดของเขาบกพร่องเสียหายด้วยการมีหะดัษหรืออื่นๆ นอกจากว่าผู้ตามไม่รู้ ซึ่งในกรณีนี้สำหรับการละหมาดของมะอ์มูมที่เป็นผู้ตามนั้นใช้ได้ แต่สำหรับอิมามจะต้องละหมาดใหม่

หุกุมการแซงหน้าอิมามของมะอ์มูม

หะรอมการ(มุสาบะเกาะฮฺ)แซงหน้าอิมามในการละหมาด (คือการปฏิบัติอิริยาบถต่างๆ ในละหมาดก่อนที่อิมามจะทำ) สำหรับผู้ที่แซงหน้าอิมามโดยรู้และเจตนา การละหมาดของเขาจะใช้ไม่ได้

ส่วนการ(ตะค็อลลุฟ)ตามอิมามไม่ทันนั้น หากตามไม่ทันเนื่องด้วยเหตุสุดวิสัย เช่น เนื่องจากการลืมนั่นหรือไม่ได้ยินอิมามจนกระทั่งอิมามได้ทิ้งห่างไป เขาจะต้องรีบปฏิบัติตามในสิ่งที่ไม่ทันอิมามนั้นในทันที จนกระทั่งตามทันและตามต่อไปจนจบ โดยไม่เป็นความผิดแต่อย่างใดสำหรับเขา

สภาพของมะอ์มูมกับอิมาม

สำหรับสภาพมะอ์มูมกับอิมามนั้นมี 4 กรณีด้วยกัน คือ

1- กรณี(มุสาบะเกาะฮฺ)การแข่งหน้า คือการที่มะอ์มูมนำหน้าอิมามในการตักบีร รุกูอฺ สุญูด สะลามหรืออื่นๆ ซึ่งในกรณีนี้ไม่เป็นที่อนุญาต ผู้ใดที่กระทำเช่นนี้ เขาจะต้องย้อนกลับไปตามอิมามใหม่ หากมิฉะนั้นการละหมาดของเขาจะใช้ไม่ได้

2- กรณี(มุวาพะเกาะฮฺ)การพร้อมเพรียงกัน คือความพร้อมเพรียงในการเคลื่อนไหวของอิมามและมะอ์มูม ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบหลัก เช่น การตักบีร หรือรุกูอฺ เป็นต้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็นมักรูฮฺ ยกเว้นหากกล่าวตักบีเราะตุลอิหฺรอมพร้อมกันกับอิมามก็จะถือว่าการละหมาดของมะอ์มูมนั้นใช้ได้

3- กรณี(มุตาบะอะฮฺ)การตามติด คือการกระทำของมะอ์มูมจะเกิดขึ้นหลังจากอิมามได้กระทำไปแล้วติดๆ นี่คือการกระทำที่จำเป็นสำหรับมะอ์มูม ซึ่งอันนี้แหละที่ถือว่าเป็นการตามอิมามที่ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮฺ

4- กรณี(มุคอละพะฮฺ)การทิ้งห่าง คือการที่มะอ์มูมตามอิมามช้าเกินไปจนอิมามทิ้งห่างไปกระทำองค์ประกอบหลักองค์ประกอบอื่นไปแล้ว การกระทำอย่างนี้ถือว่าเป็นสิ่งไม่อนุญาต เพราะไม่ถือว่าเป็นการตาม

ผู้ใดที่เข้าไปในมัสญิดหนึ่ง ปรากฏว่าตัวเองไม่ทันละหมาดพร้อมอิมามในญะมาอะฮฺชุดแรก ก็วาญิบที่เขาและผู้ที่มาสายเหมือนกันเขาต้องร่วมกันละหมาดญะมาอะฮฺชุดที่สอง แต่ความประเสริฐของญะมาอะฮฺครั้งที่สองนี้ก็จะไม่เท่าความประเสริฐของญะมาอะฮฺครั้งแรก

สภาพของผู้ที่(มัสบูก)มาสายและเข้ามาละหมาดตามอิมามโดยที่อิมามละหมาดไปก่อนหน้านั้นแล้ว

1- ผู้ใดที่ทันร็อกอะฮฺแรกพร้อมอิมามถือว่าเขามาทันญะมาอะฮฺนั้นอย่างสมบูรณ์ และผู้ใดทันรุกูอฺพร้อมอิมามก็ถือว่าเขามาทันร็อกอะฮฺนั้นอย่างสมบูรณ์ โดยให้เขากล่าวตักบีเราะตุลอิหฺรอมในสภาพยืนตรงแล้วจึงกล่าวตักบีรเพื่อรุกูอฺหากมีเวลาทำอย่างนั้น แต่ถ้าไม่มีเวลาให้ตั้งเจตนาทำสองตักบีรรวมกันครั้งเดียว

2- ผู้ใดเข้ามาละหมาดแล้วพบว่าอิมามอยู่ในสภาพยืน รุกูอฺ สุญูด หรือนั่ง ให้เขาเข้าละหมาดกับอิมามตามสภาพเหล่านั้นเลย เขาจะได้ผลบุญการญะมาอะฮฺตามสภาพที่ได้กระทำไป แต่ร็อกอะฮฺนั้นจะนับว่าได้หนึ่งร็อกอะฮฺก็ต่อเมื่อเขาทันรุกูอฺพร้อมอิมาม ส่วนกรณีที่จะถือว่าทันตักบีเราะตุลอิหฺรอมพร้อมอิมามนั้น ก็คือทราบใดที่อิมามยังไม่ทันได้อ่านฟาติหะฮฺเท่านั้น

หุกุมการใช้เวลาสั้นๆ ในการละหมาด

สุนัตให้ผู้เป็นอิมามใช้เวลาละหมาดสั้นๆ แต่ให้สมบูรณ์ เพราะอาจมีมะอ์มูมบางคนอ่อนแอ ป่วย เป็นคนแก่ มีโรคและอื่นๆ แต่ถ้าเขาละหมาดคนเดียวให้เขาทำให้ยาวนานแค่ไหนก็ได้ตามต้องการ

ลักษณะการใช้เวลาสั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งสุนัตในการละหมาด

การใช้เวลาสั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งสุนัตในการละหมาดนั้นคือการกระทำที่จะต้องคำนึงถึงความสมบูรณ์ของการละหมาดด้วยการกระทำสิ่งเป็นรুকน สิ่งที่เป็นวาญิบ สิ่งที่เป็นสุนัต ให้ครบถ้วนเหมือนที่ท่านนบี คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยทำและทำเป็นประจำ รวมทั้งสิ่งที่ท่านใช้ให้ทำด้วย ไม่ใช่ไปคำนึงถึงอารมณ์ใฝ่ต่ำตามความต้องการของบรรดามะอ์มูม และไม่ถือว่าเป็นการละหมาดที่ใช้ได้สำหรับผู้ที่ถูกอูและสุญูดไม่สมบูรณ์ และไม่ถือเป็นการละหมาดเช่นกันสำหรับผู้ที่ถูกอูหรือสุญูดเหมือนไก่จิกอาหาร

บรรดามะอ์มูมจะยืนที่จุดไหน?

1- สุนัตให้บรรดามะอ์มูมอยู่ด้านหลังอิมาม หากมะอ์มูมคนเดียวให้อยู่ข้างขวาของอิมาม ส่วนการเป็นอิมามของผู้หญิงนั้นจะอยู่ตรงกลางแถวของพวกเขา และบรรดามะอ์มูมหญิงจะต้องอยู่ด้านหลังของบรรดามะอ์มูมชาย

2- อนุญาตให้บรรดามะอ์มูมชายยืนข้างขวาของอิมามได้หรือจะอยู่ทั้งสองข้างของอิมามก็ได้ แต่ไม่อนุญาตให้ล้าหน้าอิมามและอยู่ข้างซ้าย นอกจากนี้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น

ลักษณะการจัดแถวของชายและหญิงด้านหลังอิมาม

1- ถัดจากอิมามให้เป็นแถวของผู้ชาย โดยจัดแถวเริ่มด้วยบรรดาผู้ใหญ่แล้วถัดไปก็เป็นเด็กตามลำดับ แล้วถัดจากนั้นจึงจัดแถวของบรรดาผู้หญิงทั้งหมดให้อยู่หลังบรรดาผู้ชาย ข้อกำหนดของแถวผู้หญิงก็เหมือนกับข้อกำหนดของแถวผู้ชายทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้เต็มสมบูรณ์แถวแรกก่อน แล้วจึงจัดแถวต่อไป รวมถึงการขีดแถว การตรงของแถว เป็นต้น

2- หากบรรดาผู้หญิงมีการละหมาดญะมาอะฮ์แยกต่างหากเฉพาะพวกผู้หญิง จะถือว่าแถวที่ดีสำหรับพวกเธอคือแถวแรก และแถวที่ไม่ดีคือแถวสุดท้ายเหมือนข้อกำหนดของแถวบรรดาผู้ชาย

ไม่อนุญาตจัดแถวบรรดาผู้หญิงให้อยู่หน้าแถวบรรดาผู้ชายหรือแถวบรรดาผู้ชายอยู่หลังแถวบรรดาผู้หญิง นอกจากมีความจำเป็น เช่น คนเบียดกันเพราะมากเกินไป เป็นต้น

ถ้าหากมีผู้หญิงไปยืนอยู่ในแถวผู้ชายเพราะความจำเป็น เช่น คนแน่นหรืออื่นๆ แล้วละหมาดในสภาพนั้น การละหมาดของเธอไม่เป็นโมฆะและยังใช้ได้ และการละหมาดของคนด้านหลังเธอก็ใช้ได้เช่นกัน

มีรายงานจากท่านอบู สุร็อยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่าท่านเราะซูลุลลอฮ์ได้กล่าวว่า

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَاهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ
آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوْلَاهَا»

ความว่า “แถวที่ดีที่สุดของบรรดาผู้ชายคือแถวแรก และแถวที่ไม่ดีคือแถว
สุดท้าย และที่ดีที่สุดสำหรับแถวของบรรดาผู้หญิงคือแถวสุดท้าย และแถวที่ไม่
ดีคือแถวแรก” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 440)

วิธีการจัดแถวให้ตรง

1- สุนัดให้อิมามหันหน้าไปหามะอ์มูมแล้วกล่าวว่า

«أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، وَتَرَاصُّوا»

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงจัดแถวของท่านให้ตรงและให้ชิด” (บันทึกโดยอัล-บุ
คอรีย์ หมายเลข 719)

2- หรือกล่าวว่า

«سَوُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ»

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงจัดแถวของท่านให้ตรง เพราะแถวที่ตรงนั้นเป็นส่วน
หนึ่งของการดำรงการละหมาด” (มุตตะพะกุน อะลียฮฺ โดยมีบันทึกในอัล-บุคอ
รีย์ เลขที่ : 723 จำนวนนี้เป็นของอัล-บุคอรีย์และมุสลิม เลขที่: 433)

3- หรือกล่าวว่า

«أَقِيمُوا الصُّفُوفَ، وَحَادُوا بَيْنَ الْمَنَاكِبِ، وَسُدُّوا الْحَلَلَ، وَلِينُوا بِأَيْدِي
إِخْوَانِكُمْ، وَلَا تَذَرُوا فُرْجَاتٍ لِلشَّيْطَانِ، وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللهُ،
وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللهُ»

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงจัดแถวของท่านให้ตรง จงจัดบ่าให้เสมอ จงอุด
ช่องว่าง จงอ่อนน้อมมือกับพี่น้องของท่าน จงอย่าเปิดช่องว่างให้ชัยฏอน
และผู้ใดที่ขอบทำแถวให้ต่อกันอย่างสมบูรณ์อัลลอฮ์ก็จะต่อผลบุญของเขาให้
สมบูรณ์ และผู้ที่ขอบทำแถวให้บกพร่องอัลลอฮ์ก็จะทำให้ผลบุญของเขา
บกพร่องเช่นกัน” (เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺที่บันทึกโดยอบู ดาวูด จำนวนนี้เป็นของ
อบู ดาวูดหมายเลข 666 และบันทึกโดยอัน-นะสาอีฮฺ หมายเลข 819)

4- หรือกล่าวว่า

«اسْتَوُوا، اسْتَوُوا، اسْتَوُوا»

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงจัดแถวซึ่งกันและกันให้ตรง จงจัดแถวแถวซึ่งกันและกันให้ตรง จงจัดแถวแถวซึ่งกันและกันให้ตรง” (เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺที่โดยอัน-นะสาอีย์ หมายเลข 813)

หุกุมการจัดแถวให้ตรง

วาญิบให้มีการจัดแถวในละหมาดให้ตรงทั้งสันเท้าและตาตุ่ม อุดช่องว่าง เสริมแถวให้สมบูรณ์ที่ละแถว

«مَنْ سَدَّ فُرْجَةَ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَرَفَعَهُ بِهَا دَرَجَةً»

ความว่า “ผู้ใดชอบอุดช่องว่างระหว่างแถว อัลลอฮฺจะสร้างบ้านให้เขาหนึ่งหลัง และจะยกฐานะของเขาขึ้นหนึ่งขั้นในสวรรค์” (เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺที่บันทึกโดยมุหามิเลีย หมายเลข(2/36))และบันทึกโดยฎ็อบรอเนีย หมายเลข (5797)

การอะซานและการเป็นอิมามของเด็กที่รู้เพียงสาแล้วถือว่าใช้ได้ทั้งในละหมาดฟัรฎูและสุนัต แต่ถ้ามีว่าจะบุคคลที่ดีกว่าเขา วาญิบต้องให้บุคคลนั้นเป็นอิมาม

ผู้ใดที่ละหมาดของเขาใช้ได้ การเป็นอิมามของเขาก็ใช้ได้ ถึงแม้ว่าเขาไม่สามารถที่จะยืนหรือรุกู เป็นตัน ยกเว้นผู้หญิง เพราะไม่สามารถเป็นอิมามของบรรดาผู้ชายได้ แต่จะอิมามระหว่างพวกเธอด้วยกันเองได้

การที่ผู้ละหมาดฟัรฎูจะยึดเอาผู้ละหมาดสุนัตเป็นอิมามถือว่าทำได้ รวมถึงการที่ผู้ละหมาดซุญริจะยึดเอาผู้ละหมาดอัศริเป็นอิมามก็ได้เช่นกัน หรือผู้ละหมาดอิซาฮ์หรือมัฆริบจะยึดเอาผู้ละหมาดตะรอวีหฺเป็นอิมามก็สามารถทำได้ โดยเมื่ออิมามให้สะลามแล้วให้มะอ์มูมละหมาดต่อให้สมบูรณ์

หุกุมความต่างกันในการตั้งเจตนา

อนุญาตให้มีความต่างกันได้สำหรับการตั้งเจตนาในการละหมาดระหว่างผู้ที่เป็นอิมามและผู้ที่เป็นมะอ์มูม และไม่อนุญาตให้มีความต่างกันระหว่างทั้งสองในเรื่องกริยาปฏิบัติเว้นแต่สิ่งเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นอนุญาตให้ผู้ละหมาดอิซาฮ์ตามหลังผู้ละหมาดมัฆริบได้ เมื่อผู้เป็นอิมามให้สะลามแล้ว ผู้เป็นมะอ์มูมก็ลุกขึ้นทำต่ออีกหนึ่งร็อกอะฮฺ แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุฮุด แล้วให้สะลาม และหากผู้ละหมาดมัฆริบตามหลังผู้ละหมาดอิซาฮ์นั้น เมื่ออิมามลุกขึ้นทำในร็อกอะฮฺที่สี่ หากมะอ์มูมจะนั่งตะชะฮฺฮฺสุฮุดเลยแล้วให้สะลามหรือจะนั่งเฉยๆ เพื่อคอยให้สะลามพร้อมอิมามก็ได้ ซึ่งแบบหลังจะดีกว่า

แต่หากกริยาปฏิบัติระหว่างอิมามและมะอ์มูมต่างกันมากก็ไม่อนุญาตให้กระทำได้ เช่นผู้ละหมาดศุบ์ตามหลังผู้ละหมาดกุสุฟ(จันทร์คราส) เป็นต้น

ลักษณะการเป็นอิมามนำหน้าบรรดาเด็ก ๆ และบรรดาผู้หญิง

หากอิมามคนหนึ่งได้นำละหมาดเด็กซึ่งมีอายุเจ็ดปีขึ้นไปแล้ว ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ให้พวกเขาขึ้นด้านหลังอิมาม ถ้าคนเดียวให้อยู่ด้านขวาของอิมาม และให้บรรดาผู้หญิงอยู่ด้านหลังของเด็ก ๆ

สำหรับมะอ์มุนั้นหากเขาไม่ได้ยืนเสียงอ่านฟาติหะฮะฮะและอื่นๆ ของอิมามในละหมาด (ญะฮฺริยะฮฺ) ให้เขาอ่านฟาติหะฮะฮะและอื่นๆ อย่าย่อเย้ย

หุกุมเมื่อผู้เป็นอิมามเกิดมีหะดัษระหว่างละหมาดอยู่

เมื่อผู้เป็นอิมามเกิดมีหะดัษในระหว่างละหมาดอยู่ให้เขายกเลิกการละหมาดของเขา และให้คนอื่นขึ้นมาแทนที่เขาในการนำละหมาดบรรดามะอ์มุนให้เสร็จ ทั้งนี้หากมีคนหนึ่งอยู่ในบรรดามะอ์มุนขึ้นไปแทนที่หรือบรรดามะอ์มุนต่างยกให้คนหนึ่งเป็นอิมามแล้ว ผู้ที่มาแทนจะต้องนำละหมาดจนเสร็จ หรือถ้าไม่อย่างนั้นก็ให้ต่างคนต่างละหมาดจนเสร็จตามลำพัง การละหมาดของพวกเขาถือว่าใช้ได้ อินชาอัลลอฮฺ

ลักษณะการชดของมะอ์มุนในร็อกอะฮฺที่ขาดไป

1- ผู้ใดที่ทันละหมาดพร้อมอิมามได้หนึ่งร็อกอะฮฺจากการละหมาดซุฮฺริ อัศริ หรืออิซาฮ์ หลังจากอิมามให้สะลามแล้ววาญิบให้เขาชดสามร็อกอะฮฺด้วยกันโดยลุกขึ้นเพิ่มร็อกอะฮฺแรกด้วยการอ่านฟาติหะฮะฮะและสุเราะฮฺอื่น ๆ แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุดครั้งแรก แล้วต่อจากนั้น เพิ่มอีกสองร็อกอะฮฺด้วยการอ่านเฉพาะฟาติหะฮะฮะเท่านั้น แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุดครั้งสุดท้าย แล้วให้สะลาม ฉะนั้นในทุกๆ ขั้นตอนที่มีมะอ์มุน (ที่มีสญุก) ได้ทันละหมาดพร้อมๆ อิมามจะถือว่าเป็นขั้นตอนแรกสำหรับการละหมาดของเขา

2- ผู้ใดที่ทันละหมาดพร้อมอิมามหนึ่งร็อกอะฮฺจากการละหมาดมัซริบ หลังจากอิมามให้สะลามแล้วให้เขาลุกขึ้นเพิ่มร็อกอะฮฺแรกด้วยการอ่านฟาติหะฮะฮะและสุเราะฮฺอื่น ๆ แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุดครั้งแรก แล้วต่อจากนั้น เพิ่มอีกหนึ่งร็อกอะฮฺด้วยการอ่านเฉพาะฟาติหะฮะฮะเท่านั้น แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุดครั้งสุดท้าย แล้วให้สะลามเหมือนในกรณีที่แล้ว

3- ผู้ใดที่ทันละหมาดพร้อมอิมามหนึ่งร็อกอะฮฺจากการละหมาดศุบห์หรือญุมอะฮฺ หลังจากอิมามให้สะลามแล้วให้เขาลุกขึ้นเพิ่มหนึ่งร็อกอะฮฺ ด้วยการอ่านฟาติหะฮะฮะและสุเราะฮฺอื่น ๆ แล้วนั่งตะชะฮฺฮฺสุด แล้วให้สะลามเหมือนในกรณีที่แล้ว

4- หากผู้ใดผู้หนึ่งเข้ามาในขณะที่อิมามกำลังนั่งตะชะฮฺฮฺสุดครั้งสุดท้าย ตามสุนนะฮฺแล้วให้เขาเข้าละหมาดพร้อมอิมามเลย หลังจากอิมามให้สะลามแล้ว ให้ลุกขึ้นทำการละหมาดของเขาให้เสร็จสมบูรณ์

หุกุมการละหมาดด้านหลังแถวคนเดียว

ไม่อนุญาตให้คนใดคนหนึ่งละหมาดด้านหลังแถวคนเดียว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น เช่นผู้ที่ไม่สามารถแทรกตัวเข้าไปในแถวจริงๆ เขาก็สามารถหลังแถวคนเดียวได้ และเขาไม่จำเป็นต้องดึงคนที่อยู่ในแถวลงมาเพื่ออยู่แถวเดียวกับเขา ส่วนการละหมาดของผู้หญิงคนเดียวหลังแถวนั้นถือว่าถูกต้องใช้ได้ ในกรณีที่เธอละหมาดพร้อมผู้ชาย แต่หากเธอละหมาดผู้ชายละหมาดพร้อมผู้ชายเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น ก็จะมีหุกุมเหมือนผู้ชาย ดังในกรณีที่ผ่านมา

หุกุมการละหมาดสุนัตเป็นญะมาอะฮ์

อนุญาตให้ละหมาดสุนัตเป็นญะมาอะฮ์ในบางครั้งไม่ว่าจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือที่อื่น

- สุนัตสำหรับผู้พบเห็นผู้ละหมาดวาญิบคนเดียวให้เขาเข้าไปละหมาดพร้อมคนผู้นั้นเพื่อกลายเป็นญะมาอะฮ์

มีรายงานจากอบู สะอีด อัล-คุดรีย์ ว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เห็นชายคนหนึ่งละหมาดคนเดียว แล้วท่านจึงกล่าวว่า

«أَلَا رَجُلٌ يَتَصَدَّقُ عَلَىٰ هَذَا فَيُصَلِّيَ مَعَهُ»

ความว่า “ไม่มีหรือคนที่คิดจะเศาะตะเกาะฮ์ให้ชายผู้นี้ด้วยการละหมาดพร้อม กับเขา” (เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺที่บันทึกโดยอบู ดาวูด หมายเลข 574 ซึ่งสำนวนนี้เป็นสำนวนของอบู ดาวูดและอัต-ติรมิซีย์ หมายเลข 220)

- สุนัตสำหรับมะอุมุมไม่ให้เขาลุกขึ้นออกไปจากแถว จนกว่าอิมามจะลุกเดินออกจากบรรดามะอุมุมแล้ว

ลักษณะการตามอิมามของมะอุมุม

การตามอิมามของมะอุมุมที่อยู่ในมัสนัดนั้นถือว่าใช้ได้ หากได้ยินเสียงตักบิรฺ ถึงแม้ว่ามะอุมุมจะไม่เห็นอิมามหรือไม่เห็นผู้ที่อยู่ถัดจากอิมามก็ตาม และใช้ได้เช่นเดียวกันถ้ามะอุมุมอยู่นอกมัสนัด หากยังคงได้ยินเสียงตักบิรฺและยังคงต่อแถวอยู่

ลักษณะการหันตัวของอิมามสู่บรรดามะอุมุม

มีสุนนะฮ์ให้อิมามหันตัวไปสู่บรรดามะอุมุมทันทีที่ให้สะลามเสร็จ แต่ถ้าหากมีมะอุมุมผู้หญิงอยู่ด้วยให้หยุดชั่วคราวหนึ่งเพื่อให้พวกผู้หญิงแยกย้ายออกไปก่อน

เป็นที่มักถูกรัฐหากอิมามจะละหมาดสุนัตหลังจากละหมาดฟัรฎูในจุดที่ละหมาดฟัรฎูแล้วทันที

เป็นที่อนุญาตให้กระทำได้หากสถานที่ที่ละหมาดแคบ ซึ่งอิมามจะนำละหมาดโดยที่มะอ์มูมจะยืนพร้อมเขา ด้านหลังเขา ด้านบนเขา หรือด้านล่างเขาก็ตาม

การจับมือสะลาม การกล่าวดุอาอ์ประสานเสียงด้วยเสียงดังหลังจากละหมาดฟัรฎูนั้นเป็นบิดอะฮ์ทั้งสิ้นแท้จริงที่มีบัญญัติไว้ก็คือที่ได้การกล่าววบทชิกิริตามที่มีรายงานด้วยสำนวนและจำนวนที่ได้เคยกล่าวมาแล้วเท่านั้น

เมื่อใดที่อนุญาตให้สำหรับมะอ์มูมแยกตัวเป็นเอกเทศจากการนำของอิมาม

อนุญาตให้มะอ์มูมแยกตัวเองออกจากการนำของอิมาม เมื่ออิมามละหมาดยาวนานเกินขอบเขตของสุนนะฮ์หรือละหมาดเร็วเกินไป หรืออาจเป็นเพราะมะอ์มูมมีความจำเป็นเช่นต้องกลับปัสสาวะหรือกลืนผายลม เป็นต้น ก็อนุญาตให้เขายกเลิกละหมาดของเขาพร้อมอิมาม และเริ่มละหมาดโดยลำพังคนเดียว

กรณีต่างๆ ในการละหมาดที่อิมามต้องกล่าวเสียงดัง

อิมามต้องกล่าวเสียงดังเมื่อกกล่าวตักบีร์ อ่านอัลกุรอานในละหมาดที่ต้องอ่านเสียงดัง การกล่าวอามีน การกล่าวอะลลฮุอักบัรอะฮ์มัดอะฮ์ การกล่าวสะลาม และให้หลีกเลี่ยงการลากเสียงในกรณีดังกล่าว

หุกุมการละหมาดตามหลังผู้ที่ดูอาอ์ขอความช่วยเหลือจากสิ่งอื่นนอกเหนือจากอัลลอฮ์

ผู้ที่ดูอาอ์ขอความช่วยเหลือจากสิ่งอื่นนอกเหนือจากอัลลอฮ์หรือเชือดสัตว์พลีให้สิ่งอื่นจากอัลลอฮ์ ณ ที่กูบรูหรือที่อื่น หรือขอดูอาอ์ต่อเจ้าของกูบรูนั้น ไม่อนุญาตให้เราละหมาดตามหลังเขา เพราะเขาตกเป็นกาฟิรและการละหมาดก็ใช้ไม่ได้

ข้อผ่อนผันที่สามารถขาดละหมาดญุมอะฮ์และญะมาอะฮ์ได้

ถือว่าเป็นข้อผ่อนผันให้ขาดละหมาดญุมอะฮ์และญะมาอะฮ์ได้สำหรับ

- คนป่วยที่จะไปละหมาดญะมาอะฮ์ลำบาก
- ผู้ที่พยายามกลั้นถ่ายปัสสาวะหรืออุจจาระ
- ผู้ที่กลัวว่าจะพลาดกลุ่มคณะในขบวนเดินทาง
- ผู้ที่กลัวว่าจะอันตรายขึ้นกับตัวเขา ทรัพย์สิน หรือสมาชิกครอบครัวของเขา
- ผู้ที่ได้รับความไม่สะดวกเนื่องด้วยฝน ลม พายุที่รุนแรง

- ผู้ที่มีสำรับอาหารเตรียมอยู่ตรงหน้าและเขามีความต้องการที่จะกินอาหาร และสามารถกินอาหารได้นั้นสามารถผ่อนผันการละหมาดญุมอะฮฺและญะมาอะฮฺได้ แต่ต้องไม่ทำเป็นประจำจนกลายเป็นสันดาน

- เช่นเดียวกับหมอล ยาม เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานดับเพลิง หรือคนอื่นๆ ที่หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่จำเป็น ซึ่งหากถึงเวลาละหมาดแล้วเขาจำต้องอยู่ในหน้าที่ต่อไป เขาสามารถละหมาดในจุดที่เขาอยู่ได้ และเขาสามารถละหมาดซุฮฺริแทนญุมอะฮฺได้หากเขาประสงค์

ทุกสิ่งทุกอย่างที่นำไปสู่การเผลอลืมการละหมาด หรือเป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลา หรือทำให้เกิดโทษต่อร่างกายหรือระบบประสาท ถือเป็นเหล่านั้นเป็นสิ่งที่หะรอมทั้งสิ้น เช่นการเล่นไพ่ การสูบบุหรี่ เสพกัญชา สิ่งมีเนเมา สิ่งเสพติดและสิ่งอื่นๆ เช่น นั่งเฝ้าหน้าจอทีวี เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีสิ่งทีนำไปสู่ความเป็นกุฟรฺ ความเสื่อมเสียและความตกต่ำ

หุกุมการละหมาดของอิมามในขณะที่นะญิสติดตัว

เมื่ออิมามนำละหมาดญะมาอะฮฺมีนะญิสติดตัวโดยที่เขาไม่รู้ตัว แล้วละหมาดจนเสร็จ การละหมาดของพวกเขาทั้งหมด(ทั้งอิมามและมะอฺมูม)ถือว่าถูกต้องใช้ได้

แต่หากเขารู้ตัวในขณะที่กำลังละหมาดอยู่ ถ้าเขาสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นนะญิสหรือสามารถขจัดมันออกไปก็ให้เขาทำแล้วละหมาดต่อไปจนเสร็จ แต่ถ้าไม่สามารถทำได้อีกก็ให้เขาออกจากการละหมาดและตั้งให้คนอื่นเป็นอิมามแทนเพื่อนำบรรดามะอฺมูมละหมาดจนเสร็จ

ผู้ใดที่เป็นแขกที่ไปเยี่ยมชนกลุ่มหนึ่งเขาไม่สมควรเป็นอิมามของชนกลุ่มนั้น แต่ให้คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเขาเป็นอิมามเอง นอกจากนี้พวกเขาต่างคนต่างยกให้แขกดังกล่าวเป็นอิมาม

จุดที่ประเสริฐในแถวละหมาด

แถวแรกย่อมประเสริฐกว่าแถวที่สอง ซึ่งอัลลอฮฺและบรรดามะลาอิกะฮฺของพระองค์ต่างยกย่องผู้ที่อยู่ในแถวแรกเสมอ และแท้จริง ท่านท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิอะสลัม ได้กล่าวดุอาอ์แก่ผู้ที่อยู่ในแถวแรกสามครั้งในขณะที่ท่านได้ขอดุอาอ์ให้แก่ผู้ที่อยู่ในแถวที่สองเพียงครั้งเดียว และด้านขวาของแถวย่อมประเสริฐกว่าด้านซ้าย

คุณสมบัติของผู้ที่สมควรอยู่ในแถวแรก

ผู้ทรงสิทธิ์ที่จะอยู่ในแถวแรกและอยู่ใกล้อิมามที่สุดคือบรรดาผู้ที่บรรลุดุศาสนภาวะ และมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้และตักวาเป็นเลิศ ซึ่งพวกเขาเหล่านี้จะเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น ฉะนั้นทุกควรที่แข่งขันกันเพื่อที่จะไปอยู่ในจุดดังกล่าวให้ได้

มีรายงานจากอบู มัสอูด กล่าวว่าท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ตะ
ไหล่ของพวกเขาตอนที่เข้าละหมาดพลางกล่าวว่า

«اسْتَوْوَا وَلَا تَخْتَلِفُوا، فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلِينِي مِنْكُمْ أَوْلُو
الأحلامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงจัดแถวให้ตรง อย่าปล่อยให้แตกแถว เพราะการ
แตกแถวนั้นจะทำให้ใจของพวกเขาแตกแยกไปด้วย และจงให้ผู้จะอยู่ใกล้ๆ
ฉันเป็นบรรดาผู้ที่บรรลุดุสสนภาวะ และมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ จากนั้นก็
เป็นบรรดาผู้ที่มีคุณสมบัติรองจากพวกเขา จากนั้นก็เป็นบรรดาผู้ที่มีคุณสมบัติ
รองจากพวกเขาอีกทีหนึ่ง” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 432)

ลักษณะการละหมาดให้ยาวนานและการละหมาดสั้นๆ

สำหรับอิหม่ามที่อ่านยาวๆ สุนัดให้เขาปฏิบัติในส่วนที่เป็นองค์ประกอบอื่นๆ ให้ยาวนาน
ด้วย และอิหม่ามที่อ่านสั้นๆ สุนัดให้เขาปฏิบัติในองค์ประกอบอื่นๆ ให้สั้นด้วย

มีรายงานจากท่านอัล-บิรรอฮ์ อิบน์ อาศิบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ กล่าวว่า

رَمَقْتُ الصَّلَاةَ مَعَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ
فَرَكَعَتَهُ، فَأَعْتَدَالَهُ بَعْدَ رُكُوعِهِ، فَسَجَدَتَهُ، فَجَلَسَتَهُ بَيْنَ
السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجَدَتَهُ، فَجَلَسَتَهُ مَا بَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْإِنْصِرَافِ، قَرِيبًا
مِنَ السَّوَاءِ

ความว่า “ฉันเฝ้าดูการละหมาดของท่านนบีมุหัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม
แล้วฉันพบว่าช่วงเวลาการยืนของท่าน การรูกู การยืนหลังจากรูกู
การสุญูด การนั่งระหว่างสองสุญูด การสุญูด และการนั่งระหว่างหลังให้สะ
ลามกับการหันหน้าไปสู่อำนาจของมัจญิมของท่าน เป็นช่วงเวลาที่เท่าๆ กัน ”
(มุตตะพะกุน อะลัยฮฺ โดยมีบันทึกในอัล-บุคอรีห์ เลขที่ : 801 และมุสลิม
เลขที่: 471 ซึ่งสำนวนนี้เป็นของมุสลิม)